

ЛІТЕРАТУРА:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні [Текст] // Дошкільне виховання. – 2013. – №1. – С. 6–19.
2. Бібік Н. Компетентність і компетенції в результаті початкової освіти / Н.М. Бібік // Початкова школа. – 2010. – №9 – С. 2-4.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/average>
4. Екологічне виховання дітей дошкільного віку: [метод. посібник] /Л.М.Сімак, Л.М.Макарова, О.М.Кириленко, Н.А.Назарова; під ред. Є.П.Кулькіної – Херсон : РПО, 2005 -52с.
5. Концепція екологічної освіти / - Рішення колегії Міністерства освіти і науки України N 13/6-19 від 20.12.2001-К.: – 8 с. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.edu.kiev.ua/>
6. Методика ознайомлення дітей з природою: Хрестоматія / [наук. ред. та упоряд. Н.М. Горопаха]. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2012 . – 432с.
7. Фесюкова Л.Б., Григор'єва О.О. Пори року. Комплексні заняття./Л.Б. Фесюкова, О.О.Григор'єва. – Х.: Веста: ТОВ Видавництво "Ранок", 2007. – 208с.
8. Хорошавина С.Г. Концепции современного естествознания. Курс лекций /[Учебн.пособие] С.Г.Хорошавина –Ростов н/Д: "Феникс", 2003. – 480с.

Борисенко Н.М., Семашкина Г.М.

ПРОПЕДЕВТИКА ФОРМИРОВАНИЯ ПРИРОДОВЕДЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В ПРОЦЕССЕ ФЕНОЛОГИЧЕСКИХ НАБЛЮДЕНИЙ

В статье рассматривается процесс формирования природоведческой компетентности младших школьников в ракурсе пропедевтического похода. Рассмотрена содержательная составляющая и иерархия понятия "предметная природоведческая компетентность", определены основные принципы организации, условия и элементы преемственности, содержания фенологических наблюдений в дошкольном заведении и начальной школе.

Ключевые слова: пропедевтический подход, природоведческая компетентность, предметная природоведческая компетентность, фенологические наблюдения.

Borisenko N.M, Semashina G.M.

SUCCESSION APPROACH OF FORMING NATURAL HISTORY COMPETENCE JUNIOR SCHOOLCHILDREN IN THE PROCESS OF PHENOLOGICAL SUPERVISIONS

In the article the process of forming of natural history competence of junior schoolchildren is examined in foreshortening of succession hike. A rich in content constituent and eparхия concepts "Subject natural history competence" are considered, basic principles of organization, terms and elements of succession, maintenances of phenological supervisions in preschool establishment and initial school, are certain.

Key words: succession approach, natural history competence, subject natural history competence, phenological supervisions.

УДК: 37.013.371

Васильєва О.В.

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Стаття присвячена проблемі аналізу експериментальної моделі формування комунікативної компетентності молодших школярів, автор досліджує роль міжпредметних зв'язків у процесі формування комунікативних умінь учнів початкових класів.

Ключові слова: модель, комунікативна компетентність, молодші школярі, міжпредметні зв'язки.

Процес сучасного шкільного навчання вимагає від молодших школярів активного вирішення нових складних комунікативних завдань: організації спілкування учнів один з одним і з педагогами. Саме тому категорія "компетентність" виступає як одне з основних понять модернізації змісту сучасної освіти та розглядається як інтегральний результат навчально-виховного процесу [1, с.35]. Специфіка формування комунікативної компетентності учнів початкових класів дозволяє зробити припущення щодо можливостей удосконалення результатів цього процесу за умов використання міжпредметних зв'язків.

Ключовим моментом в реалізації експериментального дослідження є аналіз розробленої моделі формування комунікативної компетентності молодших школярів. Моделювання розглядається в літературі як метод дослідження об'єктів пізнання на їх моделях; сам процес моделювання являє собою побудову і вивчення моделей реально існуючих предметів і явищ, об'єктів, що конструюються, для визначення чи удосконалення їх характеристик, раціоналізації способів їх побудови управління ними і т. д. Термін "модель" походить з лат. *Modus* - міра, взірць, норма. Ним позначають уявний, знаковий чи матеріальний образ оригіналу: відображення об'єктів і явищ у вигляді описів, теорій, схем, креслень, графіків тощо [3, с.56].

У ході дослідження було розроблено модель формування комунікативної компетентності молодших школярів засобами міжпредметних зв'язків, що складає єдність із таких основних структурних елементів як когнітивного, емоційного та поведінкового (рис. 1).

Взаємодія цих компонентів визначає власне функціонування моделі та їх цілісність. До структурно-складового компоненту моделі ми включили мету, завдання, зміст та форми нашого дослідження.

Відображена в моделі науково-методична система формування комунікативної компетентності спирається на певні дидактичні принципи, а саме гуманізації, інтеграції, ситуативності, індивідуалізації, науковості, проблемності й актуальності, доступності. Вважаємо, що вищенаведені принципи та завдання можуть бути реалізовані за умов дотримання визначених у дослідженні процесу та технології формування комунікативної компетентності молодших школярів. Процес формування враховує складноструктурованість комунікативної компетентності молодших школярів. Оскільки в нашому дослідженні формування комунікативної компетентності учнів початкових класів досліджується в контексті навчання в загальноосвітній школі, то у запропонованій моделі представлено взаємозв'язок комунікативної компетентності та міжпредметних зв'язків.

При цьому в даній моделі відображається, що комунікативна компетентність, сформована за умов використання міжпредметних зв'язків, є важливим елементом якісної підготовки учнів, без якого дана підготовка буде неповноцінною і не задовольнятиме ані потреб суспільства, ані особистості молодшого школяра.

Змістовий компонент являє собою інтеграцію засобів міжпредметних зв'язків як інноваційної технології формування досліджуваної компетентності у процес підготовки випускника початкової школи.

Розвиток комунікативних умінь неможливий без оволодіння мовними засобами реалізації усного й писемного мовлення [2, с.49]. Проте знання лексичного і граматичного матеріалу ще не забезпечує становлення комунікативних умінь, адже необхідні уміння оперування цим матеріалом.

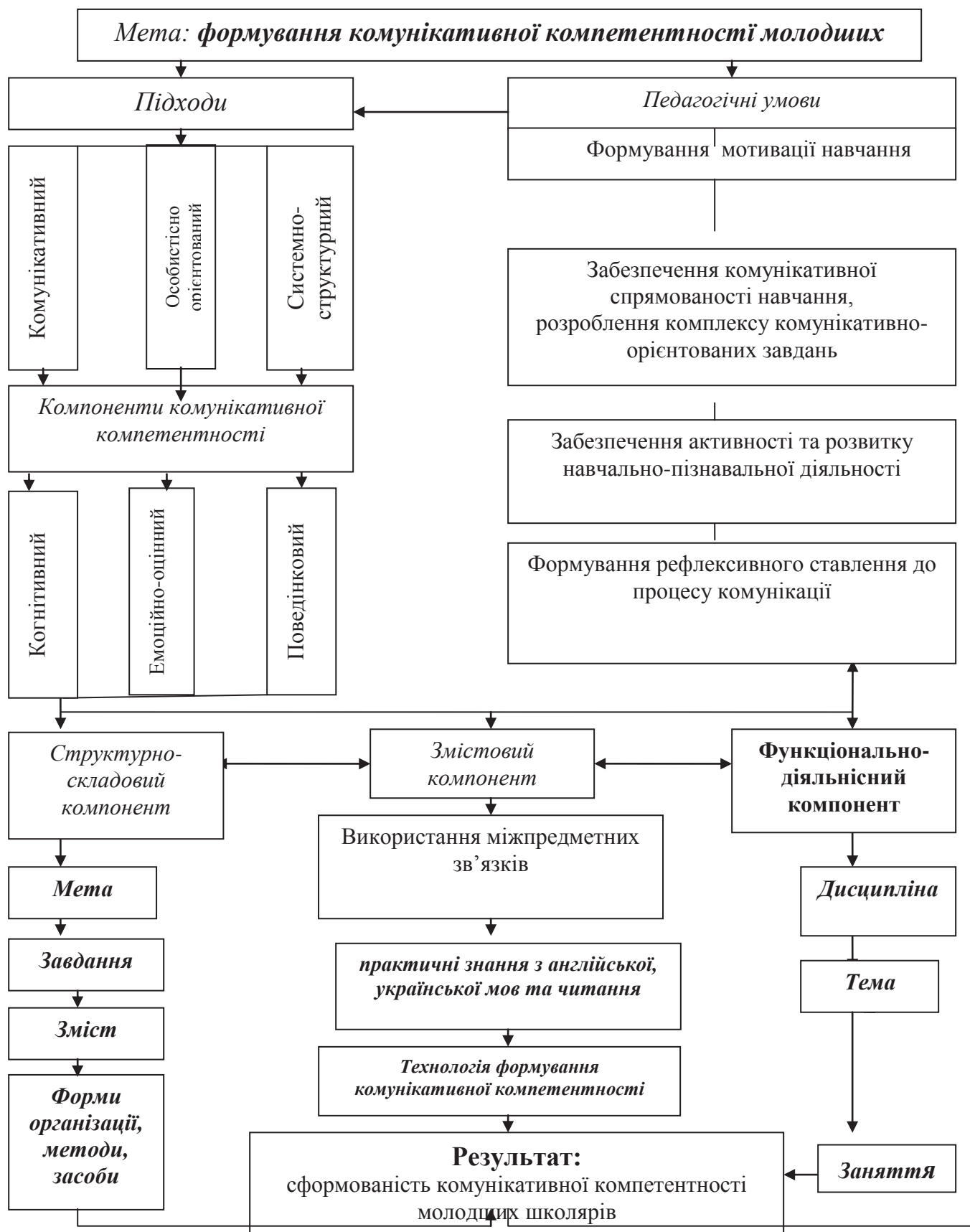

Рис. 1. Модель формування комунікативної компетентності молодших школярів засобами міжпредметних зв'язків

Комунікативна компетентність формується на основі взаємопов'язаного мовленнєвого, соціокультурного, соціолінгвістичного й мовного розвитку учнів відповідно до їхніх вікових особливостей та інтересів на кожному етапі оволодіння рідною та іноземною мовами [4, с.4].

Формування комунікативної компетентності є складним, багатоаспектним процесом і передбачає створення та впровадження спеціальної педагогічної технології, впровадження якої відбувається під час формувального експерименту, що проводиться з учнями третіх класів та містить три етапи: підготовчий, тренувальний, продуктивний.

Метою першого – підготовчого етапу було загальне ознайомлення учнів з проблематикою комунікативної компетентності та формування базових знань і умінь щодо комунікативних процесів у навчанні та вихованні школярів. Дана мета вимагає вирішення таких завдань: формування в учнів узагальненої смислової установки на оволодіння комунікативною компетентністю; допомога учневі в усвідомленні власної індивідуальності; надання знань щодо комунікативних процесів у навчанні та вихованні школярів; поглиблення знань з рідної та іноземної мов. Зазначена мета та завдання вимагали застосування таких методів як пояснення, заохочення, самостійне опрацювання літератури, комунікативно-рольові ігри, моделювання емоцій, асоціацій тощо. Указані методи забезпечували інтеграцію філологічних предметів, інтенсифікацію процесу навчання. Даний етап містив блоки: теоретичний (під час опрацювання теоретичного матеріалу); практичний (застосування активних методів навчання під час практичної роботи); комунікативний (під час проведення інтегрованих уроків з використанням міжпредметних зв'язків).

Другий етап – тренувальний, метою якого є розширення знань та умінь щодо комунікативних процесів у навчанні та вихованні школярів, вимагає вирішення таких завдань: збагачення і розширення словникового запасу учнів; закріплення стійких мотивів формування комунікативної компетентності; формування навичок особистісного спілкування з однолітками та дорослими. Під час даного етапу було застосовано такі методи: діагностування, метод вправ, інсценування шкільних пісень, усвідомлення смислу творів. Даний етап також складався з блоків: практичного – головною складовою якого було проведення комунікативного тренінгу під час занять; комунікативного – сприяє опануванню учнями початкових класів методами створення власної інтерпретації матеріалу, що опрацьовується.

Метою третього етапу – продуктивного – було спрямування учнів на закріплення отриманих знань, сформованих умінь та навичок щодо комунікативних процесів у навчанні. Дана мета вимагала вирішення таких завдань: закріплення здобутих комунікативних знань і умінь, сформованих мотивів та комунікативних якостей шляхом їх комплексного використання під час навчання; спрямування школярів на набуття комунікативного досвіду; оволодіння методами саморегуляції у комунікативних ситуаціях. Даний етап також складався з трьох блоків: аналітичного, практичного та комунікативного, під час яких було застосовано методи самоаналізу комунікативної діяльності, моделювання художньо-педагогічних ситуацій. Для визначення ефективності запропонованої технології формування комунікативної компетентності молодших школярів засобами міжпредметних зв'язків, виявлення якісних і кількісних змін у досліджуваних процесах відповідно до програми експериментального дослідження була розроблена методика контрольного експерименту. Вона включала проведення діагностичних зрізів за програмою констатувального експерименту з використанням ідентичних йому методів, а також порівняльний аналіз результатів констатувального та формувального етапів за показниками розроблених критеріїв формування комунікативної компетентності в контрольній та експериментальній групах.

У зв'язку з тим, що на різних етапах використовувались різні методи, форми та прийоми, подаємо їх у таблиці 1.

Методи, форми та прийоми формування КК молодших школярів

Етапи	Методи	Форми	Прийоми
підготовчий	- пояснення; -заохочення; -самостійне опрацювання літератури; -комунікативно-рольових ігор; -моделювання емоцій; - асоціацій	- групові; - колективні	- узагальнення; - черпання інформації з книги
тренувальний	- діагностування; - метод вправ; - інсценування шкільних пісень; - усвідомлення смислу творів	- групові; - індивідуальні; - робота в парах; -колективні	- виділення головного; - створення діалогів конструювання речень; - "заморожування кадру"; - "звук і зображення"; - "місце і кадр"
продуктивний	- дослідницький метод; - проблемна ситуація; - метод гіпотез; - метод прогнозування; - аналітичний огляд; -метод проектів; - критичний аналіз	-індивідуальні; -самостійні роботи; -олімпіади; -конкурси проектів	- продукування; - дослідницьких та творчих робіт; - підготовка проектів

Ураховуючи те, що форми й методи роботи повинні бути різноманітними, ми обирали їх індивідуально до кожної навчальної ситуації. В технології формування досліджуваного феномена практичний етап - найскладніший і найважливіший, однак його успішність багато в чому визначається тим, наскільки ефективно була організована теоретична підготовка. Таким чином, усі технологічні етапи реалізації моделі ми повинні розглядати в єдності і взаємозв'язку. Ефективність запропонованої моделі залежить також від дотримання певних педагогічних умов реалізації цієї моделі, а саме: здійснення міжпредметних зв'язків; стимулювання комунікативної спрямованості; організація освітнього середовища; компетентність учителя; вмотивованість учнів. Оцінно-результативний компонент моделі включає результат, критерії та рівні сформованості комунікативної компетентності молодших школярів.

Таким чином, в основі нашої моделі лежить системний і цілісний підхід, що відображає єдність структурно-складового, змістового та функціонально-діяльнісного компонентів процесу формування комунікативної компетентності молодших школярів. Ми вважаємо, що їх взаємодія сприяє росту особистості учнів і їх переходу на більш високий рівень самостійної підготовки, в процесі якої змінюються ціннісні орієнтації та мотиви в поведінці, ставлення до вивчення української та іноземної мов та читання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Барановська Л.В. До теоретичних засад формування культури мовлення // Педагогіка і психологія. – 1997. – №3. – С. 33-37.

2. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. — К.: "К.І.С.", 2004. — С. 47–52.
3. Воробйова Ірина. Міжпредметні зв'язки у контексті поглиблення соціокультурного компонента навчання іноземних мов: методические рекомендации / Ірина Воробйова – 2008. – 65с.
4. Дуванова Ольга. Комунікативна методика на уроках / О. Дуванова // English. Language. Culture. Weekly. Сер. Шкільний світ. - 2010. - N42(Nov.). - С. 3-4

Васильєва О.В.

МОДЕЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ СРЕДСТВАМИ МЕЖПРЕДМЕТНЫХ СВЯЗЕЙ

Стаття посвящена проблеме анализа экспериментальной модели формирования коммуникативной компетентности младших школьников, автор исследует роль межпредметных связей в процессе формирования коммуникативных умений учащихся начальных классов.

Ключевые слова: модель, коммуникативная компетентность, младшие школьники, межпредметные связи.

Vasylieva O.V.

MODEL FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF YOUNGER SCHOOLBOYS MEANS INTERDISCIPLINARY COMMUNICATION

The article is devoted to the analysis of experimental model of junior students' communicative competence forming, the author studies the role of intersubject connections in the process of communicative skills forming of junior pupils.

Key words: model, communicative competence, junior pupils, intersubject connections.

УДК 373.29:37.01

Голінська Т.М.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ

Автором статті обґрунтовані вихідні положення та провідні педагогічні тенденції організації підготовки дітей до школи. Проаналізовано умови та чинники забезпечення ефективності формування готовності дитини до шкільного навчання.

Ключові слова: шкільна готовність, шкільна зрілість, процес підготовки дитини до школи, особистісно орієнтована модель.

Пошук нових шляхів розв'язання виховних завдань на засадах гуманізації, демократизації та духовності пов'язується насамперед з творчим осмисленням сучасних концепцій гармонійного розвитку підростаючих поколінь, у тому числі й забезпечення наступності в ланках освіти.

Сучасні перетворення у системі національної освіти вимагають відповідних управлінських, науково-методичних і організаційних рішень її реформування на засадах неперервності. За даними психолого-педагогічної науки, успішне навчання в школі можливе лише за умови, що дитина набула відповідного особистісного інтелектуального та фізичного розвитку.

Значна кількість досліджень з даного питання було проведено такими вченими, як Л.Артемова, Н.Бібік, К.Геревич, М.Вашуленко, Г. Кравцов, З.Плохій, О.Проскура, Т.Кондратенко, О.Саченко та ін.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Ознайомлення з відповідними літературними джерелами показує, що під